

LEHETŐSÉG, FELELŐSSÉG, ESZKÖZ

Tegnap este végre sikerült megszereznem az immár hírhedtté vált mesekönyvet, s még az éjszaka folyamán egy szuszra el is olvastam.

Indulatmentes, előítéletmentes, objektív vélemény következik, csak az olvassa tovább, akit az efféle megszólalás is érdekel.

Három szempontból vizsgáltam meg a könyvet.

1. Tartalmi szempontból

A könyv rendkívül változatos és nagyon komoly témákat érint, amelyeket egyébként a népmesék is ismernek. Mivel vélhetően bőven ezer alatt van azoknak a száma, akik elejétől végig olvasták, elmondom, milyen mesék találhatók benne. Olvashatunk egy sok ezer éves, görög mitológiai történetet egy bántalmazó istenség elől menekülő, férfivá, majd madárrá változó nőről. Egy barna bőrű „Hófehérkéről”, akinek értelemszerűen Avarbarna a neve, s akit saját apja akar megölni, de szerencsére a királyfi itt is megmenti. Egy kisbabáját elvesztő nő lélektani drámájáról. Hókirálynő-átiratban egy jéggé fagyasztott szívről és a szeretet erejéről. Egy örökbefogadásról. Óriásölő Margaret és Simon királyfi egymást támogató, egymást kiteljesítő gyönyörű szerelméről. Egy agancsokra vágyó őzsutáról, aki nem szereti, ha „sutának” nevezik. A lovaglást, vívást, vadászatot játékkészítésre cserélő királyfiról, akit elfogad és támogat ugyan a családja, de ő mégis inkább a cukrászműhelyt üzemeltető sárkánnyal és a férjhez menni nem akaró királylánnyal akar egy csapatot alkotni. Alkoholista apát gondozó, önmagát rejtegető, saját belső világába menekülő fiatal lányról. A természet apró csodáit láthatóvá tévő Hüvelyk Panna és a jószívű Klausz királyfi találkozásáról és házasságáról. Mélyszegénységben élőkön segíteni akaró, polgármesteri címre áhítozó lányról, aki végül sikerre viszi terveit. Egy imádnivaló háromfülű nyúlról, aki megmenti az erdőt a pusztulásról. Bántalmazó nevelőapától megszabaduló, kétgyermekes nőről. Depressziós, idős nagypapáról, akit az unokája szeretete, kíváncsisága hoz vissza az életbe. Nárcisztikus kapcsolatból kimenekülő feleségről. Káprázatos énektudással rendelkező, súlyosan bántalmazott, megalázott cigány fiú-Hamupipókeről, aki bronz, ezüst és arany limuzinnal érkezik a bálba, ahol rabul ejti a házigazda szívét, de nem ez a legfontosabb a történetben. Végül verses meseként egy házasulandó királyfiról, akinek történetesen a feleségszemlére érkező hűgát elkísérő hercegen akad meg a szeme.

2. Esztétikai szempontból

A mesék hangneme, stílusa legalább olyan változatos, mint a tematikája, köszönhetően annak, hogy a szerzők között megtalálható most először publikáló, gimnazista szerző éppúgy, mint több kötettel rendelkező, befutott író. Egyik mese jobban sikerült, a másik kevésbé. A történetek jól mesélhetők, bár engem az örökbefogadás Vaslaci kisére erőltetetten népies nyelve alaposan próbára tette. Az itt-ott megjelenő didaxis nem zavaró, egy-két helyen azonban javítottam volna még a szövegeken. Ezek a mesék pont olyanok, mint más műmesék. Irodalmi alkotások, s mint ilyenek, nem valamiféle kollektív tapasztalat lenyomatai. Ahány műmese - annyi írói világkép. Egy regényt, novellát, verset, drámát lehet szeretni és el lehet utasítani. Az egyik olvashatatlan számunkra, a másik hallatlanul izgalmas. Ezekkel a műmesékkal pontosan ez a helyzet.

3. Pedagógiai szempontból

A nagy indulatokat kiváltó mesekönyv nem kötelező irodalomként jelent meg, csupán lehetőségként. Sorsa a mindenkori használatától függ. Ez pedig felelősséget kíván. Aki szeret a gyerekek kérdéseire hiteles válaszokat adni, annak jó eszköz lehet. Nem ez az első könyv, amely hasonló témákat érint. Aki eddig sem nyúlt efféle könyvekhez, megteheti, hogy ezután sem fog. Aki pedig úgy érzi, hogy jól használható segítséget kapott nyílt beszélgetésekhez, bátran forduljon a mesékhez. Szabadon válogathatunk közülük, eldönthetjük, melyikkel azonosulunk, melyikből tanulunk, melyik áll távol tőlünk. Az irodalom többek között arra jó, hogy beszélgetni lehet a művekben felvetett kérdésekről, meg lehet érteni olyan élethelyzeteket, amelyek különböznek a mieinktől.

A mesék önmagunkban sem nem építenek, sem nem rombolnak. Ahhoz, hogy egy történet bármely élethelyzetben hatni tudjon, elmélyült kapcsolatra van szükség. Ez időigényes, hosszú folyamat, önmagától nem is szokott működni. Szülőként, pedagógusként, segítő szakemberként a mi felelőségünk megítélni, hogy kinek, mikor, mit, hogyan és miért mesélünk. Úgy tűnik, hogy a nagy vitában, sokan erről az egyszerű tényről feledkeznek el. (Én például sosem meséltem Grimm-meséket a gyerekeimnek, és az unokáimnak se fogok.) A könyvben szereplő meséket 9-11 éves gyerekeknek mesélném, ha a fenti témák bármelyike kérdésként megjelenne közöttük. Az óvodásoknak túl hosszúak és bonyolultak ezek a mesék, kivéve talán nagy kedvencemet, a háromfülű Trivadarról szóló mesét.

+1 Szubjektív vélemény

Meseország valóban mindenkié. Mi döntjük el, hogy kit/mit engedünk onnan magunkhoz. Hozzám személy szerint bárki és bármi jöhet, tisztelettel fogadom. Leültetem, megetetem, megítatom, beszélgetek vele. Sokat tudok tanulni tőlük.

Kivételesen azt szeretném kérni, hogy csak azok kommenteljenek, akik hozzám hasonlóan végigolvasták a könyvet. Párbeszédet csak azonos alapokról lehet kezdeni.

(Illusztráció: 15-17 ezer éves sziklarajz)